

Odesa Polytechnic
National University

UNIVERSITY OF
PORTSMOUTH

Universities
UK

ФІНТЕХ ЯК ПРИЗМА ДЛЯ ОЦІНКИ ШОКУ АБО ПАЛИВО ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ? ВИСНОВКИ ВПЛИВУ ВІЙНИ. (UUT23)

Період: 29 Березня 2023- 30 Серпня 2023

Університет Портсмуту	Національний університет «Одеська політехніка»
Джіанан Лу, Науковий співробітник, Школа Обліку, Економіки & Фінансів/ Факультет Бізнесу та Права	Олена Ковальова, Доцент кафедри обліку, аналізу та аудиту, Докторант, Інститут економіки та менеджменту
Стенфорс Алексіс, Лектор Школи Обліку, Економіки & Фінансів/ Факультет Бізнесу та Права	Світлана Філіппова, Професор, Директор Інституту економіки та менеджменту
Вергос Константінос, Старший викладач Школи Обліку, Економіки & Фінансів/ Факультет Бізнесу та Права	Олександр Малін, Професор кафедри обліку, аналізу та аудиту, Інститут економіки та менеджменту
Міхаїл Філіппідіс, Викладач Школи Обліку, Економіки & Фінансів/ Факультет Бізнесу та Права	
Джослін Чанг, Старший науковий співробітник Школи Обліку, Економіки & Фінансів/ Факультет Бізнесу та Права	

Odesa Polytechnic
National University

UNIVERSITY OF
PORTSMOUTH

TWINNING
SUPPORTING UKRAINIAN UNIVERSITIES

Universities
UK

1. Мета проекту та об'єкт дослідження

Основна мета цього проекту – визначити, чи може фінтех впливати на економічний добробут, зумовлений економічними або геополітичними змінами, з акцентом на тенденції домогосподарств, фінансові установи та операції на фінансових ринках.

Об'єкт дослідження – економічні процеси, пов'язані з особливостями аналізу використання фінтех домогосподарствами в умовах війни.

**НАПРЯМ
ДОСЛІДЖЕННЯ
№1**

Дослідження особливостей використання фінтеху на рівні домогосподарств, що передбачає оцінку використання банківських технологій та інших інструментів фінтеху у період до війни/під час війни у регіонах, що безпосередньо постраждали від війни та не постраждали, проте, є порівнянними

**НАПРЯМ
ДОСЛІДЖЕННЯ
№2**

Дослідження впливу війни на традиційний банківський сектор та виявлення ймовірності виникнення вакууму, що міг з'явитися у фінансовому та банківському секторах внаслідок військового конфлікту.

Odesa Polytechnic
National University

UNIVERSITY OF
PORTSMOUTH

Universities
UK

2. Задачі проєкту

1. Впровадження фінтех на рівні домогосподарств.

- Опитування громадян з трьох областей: Одеської, Миколаївської та Херсонської (область або місто), які нещодавно постраждали або зазнають впливу війни.
- Дані включатимуть відповіді переміщених/непереміщених громадян, ступінь їхнього доступу до фінтеху (до/після війни), джерела доходу та демографічну інформацію.
- Емпіричний аналіз базуватиметься на використанні банківських послуг та FinTech у 2022 р. у порівнянні з використанням даних технологій/послуг у 2021 р. у порівнянних регіонах України.

2. Дослідження процесів у традиційному банківському секторі та на фондовому ринку.

Цей проект спрямований на визначення, чи може фінтех вплинути на економічний добробут, зумовлений економічними чи геополітичними подіями, з особливим акцентом на аналізі тенденцій домогосподарств, фінансових установ та операцій на фінансових ринках.

Odesa Polytechnic
National University

UNIVERSITY OF
PORTSMOUTH

Universities
UK

3. Очікувані результати за проєктом

1
Масив даних, зібраних на основі розробленої анкети, що базується на наукових польових дослідженнях (спільно з партнерами з Великої Британії); Збір даних від респондентів під час дослідження. Увага буде сконцентрована на 2 фокус-групах з 3 областей України (мінімум 100 респондентів у кожній групі).

2
Підготовка одного-двох аналітичних звітів щодо розвитку "вбудованих банківських фінансових технологій" (DIGITAL Fintech).

3
Підготовка наукової статті до одного академічного журналу (ABS 4* або 3*, наприклад, "Regional Studies"; "World Development").

4

Якщо в майбутньому буде надано додаткове фінансування (наприклад, 10 тис. фунтів стерлінгів), буде поглиблено польове дослідження і розглянуто поточний грантовий проект як "базовий", з метою розширення дослідження протягом періоду вересня 2023 - вересня 2024 рр., для отримання більш аргументованих наукових висновків щодо впливу фінтеху на економічне відновлення України. У цьому випадку буде розглянуто можливість публікації у провідних журналах у цій галузі (наприклад, "Research Policy", "Journal of Development Economics").

Odesa Polytechnic
National University

UNIVERSITY OF
PORTSMOUTH

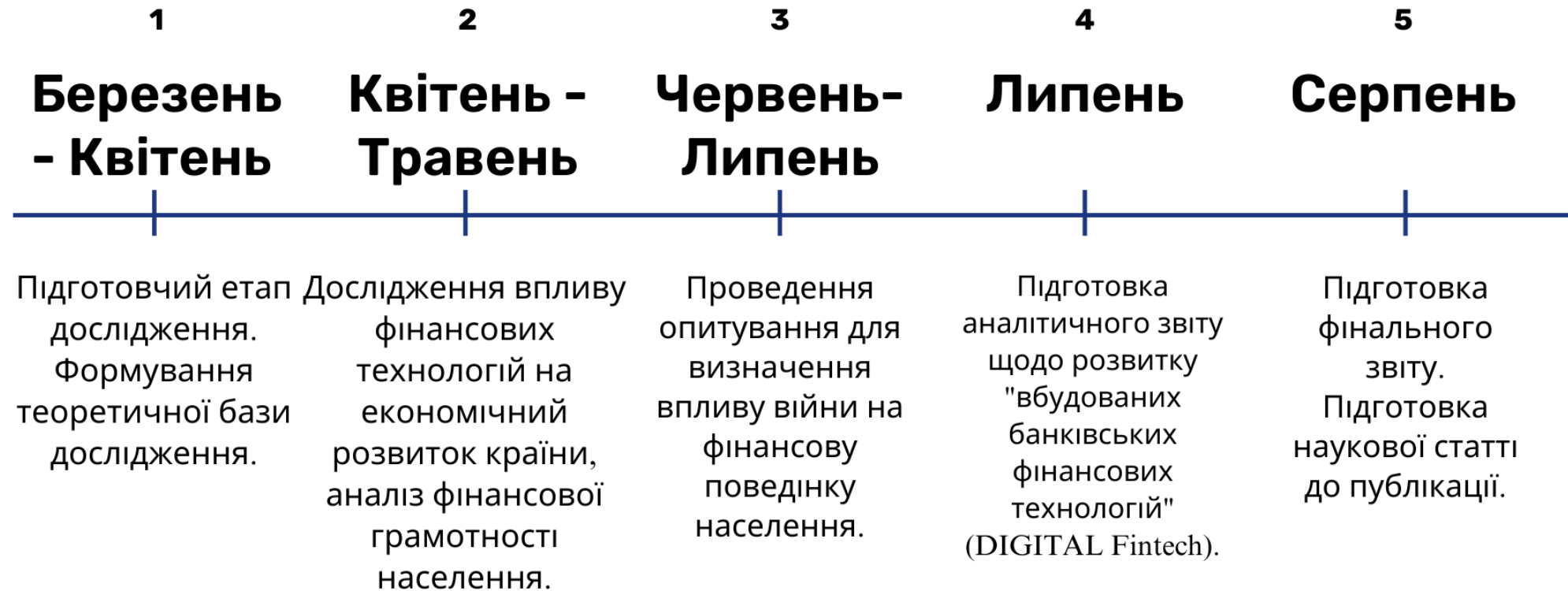
TWINNING
SUPPORTING UKRAINIAN UNIVERSITIES

Universities
UK

4. Дорожня карта реалізації проєкту

Етапи проекту

Етапи проекту	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень
I. Підготовчий етап	Огляд літератури. Розробка анкетування.					
II. Планувальна стадія дослідження		Затвердження форми анкетування.				
			Складання українсько-англійської версії опитування. Пробне тестування.			
III. Етап реалізації опитування			Підготовка наукової статті, участь у наукових конференціях.			
				Проведення опитування.		
				Формування та обробка результатів опитування. Підготовка наукової статті.		
IV. Аналіз результатів					Підготовка аналітичних звітів.	
V. Завершальний етап						Фінальний звіт. Підготовка спільної публікації з партнерами.

Odesa Polytechnic
National University

UNIVERSITY OF
PORTSMOUTH

Universities
UK

5. Отримані результати за проєктом

Отримані заплановані результати:

- Отримані позитивні висновки та дозволи на збір даних від Комітету етики Університету Портсмуту та Комісії з етики та управління конфліктами Національного університету «Одеська політехніка».
- Розміщено анкети для збору аналітичних даних за проектом. Було проведено анкетування 225 респондентів, з яких 220 осіб (жінки, чоловіки) дали згоду на обробку персональних даних більше ніж з 8 областей України.
- Опитування проведено у розрізі 2 фокус-груп: респондентів зі статусом ВПО або тимчасово поза межами України та респондентів без статусу ВПО з постраждалих від війни регіонів України, які переважно проживають у Одеській (49 респондентів або 22,3 % від загальної кількості опитаних), Херсонській (33 респондента або 15,0 % від загальної кількості опитаних) та Миколаївській областях (40 респондентів або 18,2 % від загальної кількості опитаних).
- Аналіз структури респондентів за критерієм наявності статусу ВПО вказує на те, що 44,40 % опитаних були тимчасово переміщені з окупованих територій; 8,60 % – тимчасово перебувають поза межами України із зафіксованим статусом біженства або тимчасового захисту; 53 % опитаних постійно проживають у розглянутих регіонах та не мають статусу ВПО. Таким чином, можна констатувати, що ключова ідея порівняння двох однакових за обсягом груп респондентів за критерієм статусу ВПО була досягнута під час виконання польових досліджень за грантовим проектом (*тривають опрацювання*).
- Аналітичний звіт англійською та українською мовами для розміщення на сайті економічного наукового порталу Одеської політехніки: <https://economics.net.ua/analytics>. («Development of "embedded banking financial technologies" (DIGITAL FinTech)»/ «Розвиток "вбудованих банківських фінансових технологій" (DIGITAL FinTech)»)
- Аналітичний звіт українською мовою для розміщення на сайті економічного наукового порталу Одеської політехніки: <https://economics.net.ua/analytics>. («Аналіз результатів опитування щодо дослідження особливостей використання фінансових технологій українцями до та під час війни в Україні»)
- Доповіді на 4-х міжнародних наукових конференціях (<https://economics.net.ua/en/conferences>).
- Публікації 3 наукових статей: у спеціалізованому журналі CES Working Papers (<https://ceswp.uaic.ro/>) (*прийнято до друку*); публікації у фаховому виданні (категорія Б) (<https://economics.net.ua/en/journal>) (*прийнято до друку*); публікації у академічному журналі (ABS 4* або 3*, такому як “Regional Studies”; “World Development”) (*у розробці*).

Додаткові результати:

- Впроваджено в учбовий процес дисципліну «Основи фінансової обізнаності громадянина» (360 студентів, 2023-2024 навчальний рік).
- Підготовлено відео-презентацію для запису відео-курсу «Basics of financial literacy and investment» спільно з Technical University of Brandenburg в рамках затверджених завдань грантової заявки.

Отримані результати за проектом

Розроблено українсько-англійську версію анкетування, що орієнтована на вимірювання рівня фінансової грамотності населення

3 Наукові статті

Участь у 4 конференціях

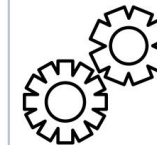

225 анкет було зібрано у розрізі 2 фокус-груп

Впроваджено в учбовий процес дисципліну «Основи фінансової обізнаності громадянина», яка буде викладатися у більш ніж 360 студентів протягом 2023-2024 н.р.

Підготовлено 2 аналітичних звіти

Більше ніж 8 регіонів України прийняли участь в опитуванні

Аналіз особливостей використання фінансових технологій українцями до та під час війни в Україні

Інструмент: Google Форм. Формат: онлайн-опитування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScRyO--WHiEFr9Kh23LTDu114gJWhhLMnSMqrMjrFciPj3gmA/viewform> Респонденти: 225 осіб з постраждалих від війни регіонів.

Групування результатів	Аналіз фінансової грамотності та фінансової поведінки респондентів: деякі висновки та показники
1. Загальні аспекти анкетування: опис портрету респондентів	Жінки (82,3 % опитаних). Респонденти віком від 40 до 49 років (30 %). Освіта: друга вища освіта або аспірантура/докторантура – 37,3 %, повна вища освіта – 29,1 %. Результати згруповано у розрізі 2 груп: 1 група – респонденти зі статусом ВПО або тимчасово поза межами України; 2 група – респонденти без статусу ВПО з постраждалих від війни регіонів України.
2. Аналіз форм державної/благодійної допомоги	Допомога у вигляді продуктового набору/гігієнічного набору/абонементів на обіди/питної води/наборів для побуту була отримана 44,5 % респондентами. Фінансовою допомогою скористались 36,8 % респондентів (81 особа), з яких у 1 групі – 63 особи. Не використовували державну або благодійну допомогу організацій 90 респондентів або 40,9 % опитаних за дослідженням, з яких 19 осіб у 1 групі. Ліки та лікарські послуги – 8,6 % респондентів. Емоційна підтримка, психологічна допомога/Захист від проявів дискримінації та/чи стигматизації – 5 % респондентів. Отримали місце для тимчасового проживання – 10 респондентів з 1 фокус-групи.
3. Оцінка фінансової ситуації респондентів	Не мають фінансової мети 19,1 % респондентів, втім, більше ніж половина з них прагнуть підвищити рівень своїх фінансових знань та удосконалити навички з управління фінансами. 55 % респондентів мають середній рівень володіння навичками розпорядження інструментами заощаджень та інвестицій. У 30,5 % респондентів погіршилось фінансове положення, які втратили як основне джерело доходу, так і можливість отримати надходження від пасивних інвестицій. 26,4 % респондентів відмовились від заощаджень для інвестицій.

Групування результатів	Аналіз фінансової грамотності та фінансової поведінки респондентів: деякі висновки та показники
4. Аналіз доходів та витрат респондентів	44 % респондентів отримують лише основний дохід, 24,5 % отримують доходи в діапазоні від 10000 до 16000 грн, як до військового конфлікту, так і в період війни. Розраховують виключно на пасивні джерела доходу 4,5 % опитаних за підсумками анкетування. Фінансове становище погіршилось серед найменш забезпечених громадян, а також зросло фінансове напруження серед всіх груп респондентів під час війни.
5. Фінансове планування/ Заощадження /Цілі	Фінансова обережність громадян зросла під час військового конфлікту. Виявлено тривалу стабільність в деяких аспектах фінансового планування та позитивний тренд у використанні FinTech серед домогосподарств. Культура готівкових заощаджень – міцна, активно використовуються банківські депозити. Рівень довіри до фінансових посередників – середній. 40,5 % респондентів не мають можливості відкласти кошти під час війни, адже 100 % йдуть на поточне споживання.
6. Використання фінансових технологій	Зменшився попит на фінансові послуги довготермінового характеру під час війни. 60 % респондентів користуються фінансовою послугою переводу з картки на картку. 50 % респондентів обирають фінансову установу на базі позитивного досвіду рідних та близьких. 38,6 % респондентів визначили проблеми безпеки та конфіденційності як головний недолік використання послуг FinTech для домогосподарств.

Визнання:

Цей проєкт був здійснений завдяки програмі подвійних грантів (<https://www.twinningukraine.com>) для партнерства між Великою Британією та Україною у сфері наукових досліджень і розвитку, що фінансується Research England за підтримки Universities UK International та UK Research and Innovation

Проєкт координується Фондом Президента України з питань освіти, науки і спорту (<https://presidentfund.gov.ua>).

Odesa Polytechnic
National University

UNIVERSITY OF
PORTSMOUTH

Universities
UK

Дякую за увагу!

**Національний університет «Одеська
політехніка»**

Олена Ковальова

Пошта: o.m.kovalova@op.edu.ua

Університет Портсмуту

Джіанан Лу

Пошта: jianan.lu@port.ac.uk

<https://economics.net.ua/en/uut23>